

Niamuno Sargas

broliams Pietuwininkams žines parnešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžeje, kas ketvergą išdūdamas, kaštija prie arcziausio pušto ar per gromatnešį apstelištas ant bertainio meto 50 peningū, su priuėšimu į namus 65 peningūs. Ir pati laitraščio išleistuwe Tilžeje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute, priima apsteliawimus arba išrašymus.

Wernai mylesim cecorystę,
Drašei užtarsim lietuwystę!

Apsakymai

į „Niamuno Sarga“ istatomieje kaštija po 10 peningū už kožną smulkeis raštais išspausgt eilute ir yra šio laitraščio išleistuweje priimami. — Gromatas ir raufraščius del laitraščio siuncziamus priima redytwę Tilžeje, pylimo ulyczioje (Dammstraße) 2. bute.

17. num.

Tilžeje 15. balandi (aprili) 1886.

1. metas.

Apsteliawimus ant „Niamuno Sargo“

wisi cecoriškėjie pustai už 50 pf., už 65 pf. į namus parnešant, ant metu bertainio priima; taip pat Tilžeje „Niamuno Sargo“ išleistuwe, pylimo ulyczioje 2., **L. M. Stakelys**, woliškioje ul. 73, **Wehmeyer'io** pasekėjas, sferjai ties rotuže, **D. Pēteraitis**, woliškioje ulyczioje 14, **A. Kalvaitis**, woliškioje ulyczioje 29, **Fricas Lenk'is**, augštoje ulyczioje 47, **W. Gassner'io** pasek., woliškioje ulyczioje 12.

Kas tai yra Wales?

Sutaisę Silwatikus (D-ras G. J. J. iš/Gr.)
(Priemazga.)

Kūczės rods ir pagonai Inglijonai jiems daug bėdos atnešdavo, kaip Kryžokai Lietuwininkams. Wienas giesmininkas šeštojo šimtmečio, Uthward Hēn, pasigūdzia, kad bašusis neprietelius jam wisus sunus bei wisą giminę išnaikines. Me tit daugiausi Waliskee gerai laikydawosi, ipaczei kol pagirtasis Arturas Kornwalioje ir pietinėje Walioje karaliumi buvo.

Szitas macnysis karalius pastui karžygiu daug pasatu pastoji, kurios wis toliaus per beweit wisą Ciropą išsiplatino ir, šešis šimtmečius po Arturo gawasties, dar ir didžiausiu woliškiju giesmininku Wolframio ir Gottfriedo apgiedamos buvo. Parsifal'as, Lohengrin'as, Tristan'as bei Isoltis, ir kitos pagirtos woliškos knigos 12tojo šimtmečio pagal anas wališkas pasakas sujaišytos tapę, kuriu šaknis arba wersmė wienose senose wališkoje knigoje, Wabionogion wadinamoje, randasi.

Prie šalies šitu kriščioniškojo czešo padawimu, ir daug atsiminimu iš senowisčio, pagoniškojo czešo išsilaitę. Bardu uredas, kurį nors pagal wardą ir Wofieczę naujesnio czešo prisilawino, ne tiktai giesmininkystę aprupindawo, bet ir didžiųjų ponisčių giminiu eiles ir wisūtinus nusidawimus atmintyje išlaikyti ir, karo czeše, žmones ant apgynimo tewisčes sawo giesmėmis pabudinti turedawo; wisai kaip Lietuwininku waideliotai. Kunigai arba aperawotojai pagoniškojo czešo druydais buvo wadinami, t. y. „išmintingais“*). Jie, pagal pagonišką czešą, labai czystą Diemo mokslą buvo mokinę. Daug juu mokslu išsilaitę ir kriščioniškame czeše iki musu dienu, tokiuše peršmeliusę, kurie trijadomis wadinami, kadangi jie wis po tris eiles ir po tris mokslu dalykus suwienija, buf tokiu budu jau pirm Kristaus ant trawienio kriščioniu Diemo nurodydami. Ir šep anu druydu mokslas apie Diemą ir swėto sutwėrimą ir apie musu pareigas labai czystas ir nū parastos pagoniškos priewierės labai walnas buvo! Dar ir šendien iš pasilikusiu padawimu ir pweziju toktai išpažiti galime.

*) Atlantiskasis naujo testamento iswertimas dar ir šendien wis išmintingus wyrus iš ryto žemes „Druidais“ wadina.

Nū 6. šimtmečio, Kristui užgimus, t. y. gali jakyti, apie 4 šimtmečius weliaus ne kaip Britonai su Waliskeis, ir pagoniškieje Inglijonai prie kriščionystės tapę priversti. Po to czešo, kad ir wis kolia neprieclhstę tarp anu dwieju giminiu pasiliko, tikt palajingėmis pasilaitymas tarp juu dwieju pasidarę. Daug šimtmečiu Walija po sawo paczios waldonais labai linksmi žydejo, o daug raseju, o ipaczei daug giesmininku, pagimde. Ir woliški žawies tarp bardu (t. y. waideliotu) jau pradėjo sawo kalbos mokslą gramatiškai apdirbti. Tokia bagota literatura anoje mažojoje žemėje prazydo, kad musu czeše wienas wališkas mokitas žmogus, Stephen prawarde, nusidawimus wališkios literaturos trijoje dalyje inglijoniskai surašę*).

Me didžios gimines labai retai sawo mažesniems kaimynams dūda palaju ant wis. Inglijonai ant galo taip baišei anos gražiosios kalnyu žemes geidauti pradėjo, kad ju karalius, Edwardas pirmasis, Waliją karu apraukdawos po ilgo karawimo pergalejo, ir pastutinį Walijos waldoną, Uthwelyn wardu, kurs jam į rankas pūle, baišiausiu ir tikrai nezmogisku budu dawę nužudyti. Edwardui wienoje wališkoje pilyje užsilaitant, Wališkėjie prieš sawo angliškąj tyroną pasikėlę, ir, aną pilį apguldami, prašę, kad Edwardas jiems wėl wieną Walioje gimusį kunigaitį dātu. Edwardas tai ir žadėjo daryti, ale sawo žadėjimą tokiu budu išpildę, kad jis sawo paczią į Waliją atgabendino, kuri aname czeše kudikio laukę, o tai Walioje wieną sunų pagimde, kurį Edwardas pastui Wališkiam kaip „juu žmogų“, ir Walioje gimusį kunigaitį, buf taip sawo žadėjimą išpildydawos, parodę. Nū to czešo, wyriausias sanus Anglijos waldonu, tewonis karunos, wis tą wardą „kunigaitis Walijos“ yra palaitęs. Tai yra tai, ką musu „laitraščėi“, ne lietuwiskai, bet barbariskai rasydami, „princu nū (!) Wales“ wadina.

Inglijonams ju barbariskoji neteisybė prieš silpnesnius kaimynus tame patime czeše (1280 ir t. t.) pasisekė, kaip ir Kryžokai sawo lygei

*) Stephen, History of Welsh Literature. Kitus Walijos nusidawimus wališkai surašę wienas kunigas, prawarde Price: Hanes Cymru, t. y. Walijos nusidawimai. Tokius Lietuos nusidawimus ir mes lietuwiskioje kalboje gaušime. Sulg. Aušros 1. num. 1886 užprašymą.

taip neteisy karawimą prieš Lietuwininkus pradėjo. Wiename dalyte rods Inglijonai rasi geresni buvo už anus Kryžokus. Kryžokai, kaip tikri weidmainei, sawo nužudymus ir razbajawimus kaip tikrą Diemo sužmą pagirti nesibašėjo, kadangi jie, žemę kaip plešifai užpuldami, žmones su gwoltu prie krišto priverstę, buf musu išganotojas tokiu privertimo budą paliepes, o ne labiau ji kaip burną piktadėjystę korawojes! Inglijonai nors tokie weidmainei nebuwo, o sawo piktadėjystes, kiel žinau, nei joleis gražes wadais neaplabino. Beje, wienas iš Inglijonijos pagirtuju giesmininku, prawarde Gray, wienoje labai pagirtoje giesmėje, kurios užrašas „Bardas“ (t. y. waideliotas) yra, aną sawo paties gimines neteisybę ir piktadėjystę labai teisei su wisu jos baurumu aprašę yra. Jis per burną ano bardu (waidelioto) išggstingą prakeikimą ant Edwardo gimines istardina. Tas prakeikimas ir išggstingiausiu budu išpildę. Edwardo sunus, kurį jis Wališkiam kaip „juu žmogų“ parodę buvo, baišiausiu budu sawo paczios nužudytas tapę. Jojo sunaus sunus, didis karewis prieš Francuzus, taip wadinamasis jūdasis princas, geriausiam amžyje numirti turėjo. Jojo sunus, Rikardas II., wieno maistisko pusbrolio nustatytas tapę, o po tam baišiu maistininku baišiausiu nužudytas. Po tam wiena dalis anos gentyštes prieš antrąjį „baltoji rožę“ prieš „raudonąjį rožę“, beweit pilną šimtmetį karawo, iki kol, jiems kitas kitą beweit išnaikinus, wienas tolimesnis gentis iš wališkos gimines, Endrikis Tudors prawardę, karaliumi pastoji (1485), o, pirmasis anos pagirtosios Tudoru dynastijos budamas, Inglijonai palaju atdawę. Bosworth'o mušis, kurs anai neteisei prispaustajei wališkajei giminei wisą Inglijonijos karalystę kaip tewonystę parupino, t a i buwo „Diemo pirštas“, lygei kaip Tannenberg'o mušis tame patime šimtmetyje Diemo korawonę buwo už baišingus Kryžoku nusidejimus prieš Lietuwininkus (1410).
(Dar ne wistas.)

Szešauinkės priegados.

Galėtu wėryti, tie atsitikimai reti turėtu buti, kur kietai užauginama yra moteriskoji, butent ant lauku, jog menkai nepalaimos gimdyne sulauktu, arba sawo nedėleje patale mirtu; wienat tam priešais wisai daug per daug atsitinka. Galima

su tieša patvirtinti, kad prie rupestingo ir pasi-
dabojancio kawojimo ir gawinimo josios kuno,
ale šep sweika moteriškė, turėtu palaimingas ne-
deles laikyti; kaip ir tamui prieš imant, kad wël
nusiđuda, jog sweika druta moteriškė sawo częą
palaimingai išstowėjo, o paslui nedelese miršta;
šita apėra priklauso tiems, kurie netikru budu
apie tą częą ir tame czėje pasitrusawo.

Ant lauku apie šitūs dalykus įpaczei atsi-
tinka; nėsa ak bėda, maž kiemu yra, kuriūse ra-
stusi pamokštu ir gerai išmanancziu pribuwėju.
Daugiausiuše kiemūse randasi menkai arba powisam
tikrai neišmanancziu, senu moteriu, kurios prie-
buwėjomis wadinasi, arba priebuwėjyste tai už-
siima. Miršta tofia pribuwėja, tai stojasi šios
wiojeje kokia dar-
bininko pati, kuri
anos ēsanti gerai
išmokinta, jog ir
pati ēsanti jau kelis
kudikius gimdziusi.
Cina dabar prie pa-
gindymo ne wislas
pagal welyjimą,
randasi koksios ap-
dumotynos painės,
yra kreipimas ku-
dikio, — tai tampa
tos wargingosios
gimdywės neįskal-
bamai nuuczytos,
ir yra paweikslu,
prie kurio dalyto
jos yra sawo dwasę
išleidusios. Kiek

geru moteriškiu yra per tokias supustytos tolesniam
kudikiu gimdywimui; arba kiek kudikiu pasibaigio,
arba po trumpo pasibaigti tur, dēlei tokiu neiš-
manancziu ir stambiu — ranku!

Nelugėt didelės yra skaitlius wël tokiu mote-
riškiu, kurioms nedelese priegabingos priepro-
wos nežinancziu pribuwėju dūdamos, ir kuriu
smertis arba nesweikata tūmi prigabenama.

Mūsigasti, kad girbi, kad didei wartojama yra,
įpaczei prie mentuju, gimdywio czėje, kaip ir po
tam, butent su brangwynu atsigawinti. Nėra ko
durnejnio prasimanyti. Tokiam czėje, kur jos
pajutimas per baimę ir lūkestį ir jos wisas krau-
jas per priegimtį ir ant gimdywio ir ant to wai-
šiaus smarčiausei promyjancziu pasijudinimu ir

menkiausiuju gysleliu kune, iš sawęs į didžiausia
pasijudinimą parėjes yra, tai tada be jokio ap-
simišlyjimo tokius nūdus dūda įryti, ir dar dau-
giaus karščio waryti į kraują? Ir, ar tai ne
biaurybė arba piktadėjyste, moteriškę tokiame czėje
apšwaiginti, kur jaijai reikalas josios išminczei,
kaltybei ir josios priegadoje geriausioje žinioje
buti? ar gal išmintingas wyras, gal tikroji
priebuwėja wienai gimdywėi toki arba tam pri-
lygstantį gėrimą dūti arba prileisti imti? — Beje,
šakoma, tai yra geriausias gawinimas prastuju.

— Piktai gana! o kad ir dar taip czystas rugi-
nis brangwynas butu, koksai jau wis didei prie-
gabingai; ale dabar dar brangwynas daugiau-
siūse kiemūse su kaziu koksais pipirais, wiojeje czę-

pasijudinime, ir esybė (persona) didei prigėrbta
ir įkaitusi: taipo daro, kad jiji per kaitą gėrimą
ant didelio užsidegimo pareina, butent kaitis to
gėrimo prigėrbta krutingę ir kėpenas, ir pargabena
karštai tekantį kraują staigumu susikimšimui ir
puwimui. Įspraitawimas šėšauinkei taip rei-
kalingas ir sweikas yra, fitaip pargabena wiofius
ligos užpūlius. Jei tofia moteriškė geria brang-
wyno įpaczei pirmoje dienoje sawo ligos arba ki-
gustumo, ir walgo pyragu, ir kas tieša dar gerai
šiltu, ir keptos sausos mėšos, kurią su netiesia pe-
czianka wadina: tai negalima apdywyti, kaip jiji
sweika ir prie gywasties išlikti.

Ale ką dabar tur tofia nusilpusi moteriškė
ragauti? Ar galima jai kapijos dūti? Ir tą

galima jai dūti ale
ne tur stipri, ir iš
tiek kapijos ir pieno
supilta buti, koksai
praitawing, ge-
rius šakant išga-
rawing pawirtina
ir praito styfes
atwiras laito. Ale
tūmi wël kraują su-
judina, to dėl ge-
rius daroma, kad
ir tai paleidi, įpa-
czei pirmoje dienoje.
Taigi geriausie
yra šėšauinkei
gera awižu gru-
czia, ir lengrus
kaitintas alus,
ir po kelis dienu

Rubežmedis (su aprašymu).

stojo, padrutinamas, kurtai labiausei, ir-gi kiel-
wienam žmogui, nesweik yra wartoti. Kaip ne
tofia moteriškė dabar nemislytas ligas tur su-
laukti arba ir prisilubimą smerties? — Toje
wiojeje teesie šiltas pūdelukas (tasė) tijos (arba-
tos), arba jei šylos stokoja, augšciausei mažu-
mėlis gero wyno patime gimdywio darbe. Geras
pienas su wandeniu prasfiestas, daugiausiemis ge-
riusie pritinka.

Po atwalnyjimo wël yra paprasta prie ne-
kuriu, druto ir šalto, su kiausiu taišyto, alaus
ant atgawinimo gimdytojai dūti. Tai yra be-
weik kaip kad įgę su kirwiu užmušti norėtum.
Szitoks gawestis priegimczei (noturai) wisai prie-
šais yra; nėsa kraujas per wisą kuną didžiausiam

weršėnos arba wištėnos sriuba — taigi
ne mėsa, tik sriuba —; dūti tur, po
mažumą ir — ne per karštą, tai geriausias
maistas.

Wisai šalti gėrimai iki 9—12. dienos, nūpo
jau skalbimas ir turšimas šaltame wandenyje,
augšciausei jai priegabingas. To dėl nepažintus
fitasis, kurtai drutos noturos esi, sakydamas: „at,
taip piktai aš nesiwarawoju, o man tik nesentia!“
Ale šekancziem czėjui wis po mažumę bėdos
prisidės!!

Wisoks atšifaldinimas yra didei priegabingas,
ir gaisina noturą josios gijimo darbe. Šėšau-
inkei, prie stubos duriu, arba prastai uždarpto
lango, arba prie šaltos sienos, didei priegabi-

Basoje.

Bapasakajo Temme.
(Priemazga)

3] „Taigi negelbėjo nei koksai gwoltas; jie wijus
namus sukildė. Regėti tam prieš neprivalė nei
wienas dūtiesi. Kur wienas iš juju pasitrodys,
taps kaip šū peršautas, prišautė apicėras, kurs
po wisas wietas pasigarsėjo. Sawėstintkas iš
Petrapilės (Peterburgo) šatė pasidžiaugdamas:
Wis lyg daug. Tas lenkiškas pajmirdėlis yra
namūse; namai yra apstatyti; jis nekur ne-
gal išbėgti. Dabar tapė iš lauko puses kopėczios
prie lango miegamosės stubos pridėtos, langai
ir langinės įmuštos, ir galiausei buvo widuje.
Ale widus buvo tuščias, lyg kad tikrai šį kartą
butu piktosės dwasės czion buwusios ir sawo
darbą atlikusios? Growo lowa buvo tuščia,
ir šalip stuboje growėnės lowa ir kudikio lopšys
taip jau tuščias, tik sėna kudikio auklė gulėjo
ant grindu į kaldusią išwinyuojusi ir waitojo bei
stėnėjo iš baimės, lyg merdėdama. Toliaus ne-
rado nei wienos gywos dušios tiedwejose stubose,
duris geležimi apfaltos buvo berods užrakintos,
jargybė dawė ženklą, kad nei pelė, dar mažiaus
žmogus, nėra išjęs. Senoji auklė tapė kaip
šuns motyna arba duklė apšautta ir klausta, kur

jos ponai pasidėjo. Ji wienok iš išgęczio ne-
galejo atsiliepti. Ir wėliaus ji tik kiek galejo
sakyti: jie yra prapūlę! Jie yra su šyčiu pra-
pūlę, lyg su dwasiu pagalba. Daugiaus ji ir
nėso nežinojo.

„Ar tu daugiaus žinai, Regynė?“ ir pradėjo
baisei jūktiesi.“

„Kaip aš galiu žinoti?“

„Juk jis yra tėwu tawo kudikio.“

„Pasakok toliaus.“

„Na-gi, jie jieškojo ilgai. Galiausei rado jie
paslaptas duris, katros wedė prieš nekurius laiptus,
katrė žemynlinkai wedė iki po žeme ir tenai ilga
eilyczia (gang), prie katros galo jie wël prieš
duris geležimi apfaltas atšifalino, katras jie nei
ištuanti ir nei įmušti negalejo. Jie turėjo at-
galion traukti ir iš lauko apžwalgyti. Rytui
prabrėkstiant, jurado jie tas geležimi apfaltas
duris girioje. Lenkiškas growas buvo paikiems
Masfoliams per kytrus buwęs. Wienok jis buvo
šalin su paczia ir kudikiu, o nū widurnacziu jau
labai toli šalin, ir sawėstintkas su apicėru saw
šakėsi: Kad mes jį nesugauname, tai tenka mum-
dwiem už jį Sibėrija. Kazokai tur į wijas swėto
dalis gijęsi, kad pabėgėlius sugautu ir pristatytu,
kur reikia. Wienam pasifekė, ju pėsaką rasti.

Tenai Zubawo girėje buvo jūdu matytu,
wyras ir pacziutė lietuwiškišė parėdniešė su kofe
puše metu senu kudikiu. Jie baugštėsi nū
žmėniu akiu. Taip jie iki rubežiaus atšidam-
ginę yra. Jie nor pas growėnės seserį, bajorę
(edelmonką) anos pilies. Czion jie butu be
baimės. Wienok wisas rubežius yra apstatytas.
Kazokai strajoja po gires. Badas jūdu iš sta-
pynės išwarys. Ar esi pakajinga su mano pra-
nešimu?“ baigė Jurgelaitis sawo kalbą.

„Nū ko tu tą žinę pasėmei?“ klausė sėšū.

„D tai nū Grigaicziu.“

„D jis?“

„Tu žinai, mudu šawa draugu.“

„Jūs parsidūdate Masfoliams kaip išdawėjai.“

„Na juk tik turime gywenti. Masfolei už-
mota gerai.“

Wergina žiurėjo į sawo brolių su pasibaišėjimu.
Wienok ji dar turėjo klausymu.

„Kur jūs pasšiausei regėjei?“

„Kau ne toli rubežiaus, arti kiemo beržynės.“

„D kur judu su Grigaicziu norita eiti?“

„Tu matai, mudu šawa ant kelio rubežiospi-
linkui.“

„Ar judu jau parsidawėta pabėgumus išdūti?“

„Ka? nori pagelbėti pinigūs užpelnyti?“

gai yra. Jei wieta neprileidžia fitaip, tai reiktu, mū duciu, tarp sienos ir lowos iš lentu apšargos žerų (širmų), arba praštai, dekiu, paklode, arba šepetomis šiel tiek atlaityti atvirstantji wėjumę. Per karšta stuba wël netinka. Kraujas per daug punta, arba pucziasi ir nekurią liga prikraukia. Mežaus garas, tabako rufymas, daug žmonių toje stuboje, kurie įpaczei ilgai wafare jėd . . . , gaisina šefauninkę nū miego daug kalbėjimu, daro nepakajų jei, ir yra iškadinga. Kad wafaroje karštis per didelis, gal asla suklaipstai rugpywandeniu šlapinta ir tolimiausias langas atvertas buti. Prie atwiro lango tur durys uždarytos buti. Gerimui gal toliaus ir wandū wartojamas buti, į kuri dūnos plutas liab pwerkti, jeib gražų gawinanti gėrimą padaryta, taigi to gerti, tik ne šalto, ir ne per daug ant šyfo.

• Prieš atgrįžtanczius šfaudėjimus, drebulius, ir t. t. ligas, negerti nei to, bet šiltos geros iriubos, kaip ir atilšis, tai už wis geriausei. Pirma wišto czystybės neužmiršti, o tai geriausia ir gadniausia namu prieprowa. Ir tur stropai — šilkoma buti, kad ir nors su kadagiu ūgomis. Anglys žarūjancziuos, skalbiniu tynės, wanes ir skalbimai neprilauso tokiame arba dar trumpai po ligos czėje; per tai šilpnajai šefauninkai apnykimus arba galwos šfaudėjimus padaro. Ir pirmoje 9 dienoje šefauninke, arba ucdelise sergancziotji, dideli mentai ir su pasidabojimu . . . teeina iš lowos.

Witi, kurie nenorėtu tai wėryti, kad gera paroda dūdama, tai sawo czėsu turės pajausiti, arba tūlatis šendien jaučia, kurlai ar nežinojo, arba nemėrojo, arba su mažesniomis kaptomis apsigelbėti nedamas, kaip antai leforių pasikwiesiti, prie dūnos tikra p. šiwadinti ir t. t., sakau, tie tefi jūw, tai sawo pacziu iškados. Mylimi, neturite ne joki pamokslą pirma panėkinti, iki gerai pertrūnėje ir — išbandę. M. I.

Šis swetur.

Šis Azijos. Ant Sawos salos, Ulantifkams priklausančios, yra pasleptas susidraugawojimas atdengtas, prie kurio ne wien tengime, bet ir Europifkai priklauso. Taip prie wieno bagoto kuceptaus iš Ciropos swarbios gromatos ir raštai tapę atrašti. Toliaus jo gyvenimą bepertardydami ucdininkai atrado wieną muamedonifkų

klebong, kurio remestas buvo išgaisinimo karg prieš Ulantifkūs apšaktyti. Abudu tapę juintu ir į kalėjimą įjodintu.

Šis Amerikos, gromata. Mielas brolau! Dabar jau atkakau į pat šiaurės kampą Texas'o, jau nebetoli Indijonu territorijos, mēstas Dallas yra labai didis ir gražus ant upės Trinity, aplinkui gražus laukai ir wislab ariama ir kwieczais apšeta. Farmerei labai bagoti. Aš gawau wietą pas wieną bagotą Anglio-Amėrikoną, ale czia man per sunku, ilgiaus nebusiu, kaip wieną mėnesi. Toliaus nebekeliausiu, bet regis grįšiu į pietus, manding į Dewitt Co. ir nusijėšiu ant wietos. Jau wisai atgrįšau keliauti, labai geidžiu palajaus ir atilšies. Mū Jorktowno, kur pirma buwau, busiu į 400 myliu toli; ale welyfomis bene busiu ten pas Vietuwiniufus. — Sziczion daugiausei Amėrikonai wisur ghwena, tik šen ir ten Szweicėriu randasi. Man czia per ilgu, negaliu czia ilgai užsilaityti, o ir darbai baišei sunki dirbami. Su tomis mašynomis į smertį nusimucyji. Dallas'e aptrophyjau wieną žemaitulę iš Kratiu parapijos; jis taip jau pas Amėrikoną procewoja; pirm 9 mėnesiu czionai atwykęs. — Su labomis dienomis wisiems geriems Vietuwiniufams tawo brolis Stanfunas.

Šis Prancuzijos. Wienoje wietoje truwinas jumišimas tarp republikonu ir draugu wieno kunigo atsitiko, kurlai nū urėdo nustatytas wienoje baznyczioje norėjo mišią laityti. Prie to atsitikimo tapę iš puczku ir rewolweriu šaudyta ir akmenimis mētyta.

Šis Belgijos. Maistai jau mažumą liowėsi. Ale tik wis dar gana durnai išweizd. Darbininku buwis nėku budu nēra pasigerinęs, ir wos gali numanyti, kaip ilgai dawadas ponawos. Jei wël kumet stota prie rankelniu atširas, tai wos waldžia žinos, kūmi jūš išlaityti ir mramdyti. Fabrikantai per negerą buwį ir pasilaikymą neįstengia tokioms daugybėms darbininku pelnų ir išlaikymą dūti. Karalius keta žalnėriu pulkų padidinti, ale wël kūmi tą išlaityti?

— Nekurlai adwofatas van der Smiffen'as sawo paczią nužudęs, kadangi ji atsityrimo prowoje jo wisas priegawystes išreikšusi. Jo pati berods pirm apšiwedimo ne per gero pasielgimo buwusi: butent monininkė (aktorka).

— Pulicija rankioja ir naikina wisas knigas šiundancziotjo rašto „žmonių katekizmas“, kurlai

apšiwimimas daug per wēlai pradetas, kadangi jau 100 tukstancziu tarp žmonių išplatintas. Nepajawimai ir streikiawimai wël pradeda didytiesi.

Šis Maskolijos. Pagal surašą Maskwos (Muskwos) gywentoju 1882 m. Vietuwiu Maskwoje buvo 225, iš kuriu 210 wyru ir 15 moter. Latwiu — 251, iš kuriu 207 wyrai ir 44 moter. 1881 metų Maskwoje Vietuwiu buvo daugiaus ne kaip 1882 m., Latwiu — mažiaus: taip Vietuwiu buvo 374, iš ju 335 wyrai ir 39 moter., o Latwiu 176, iš kuriu 154 wyrai ir 22 moter. Maskwos Vietuwius ir Latwius pagal ju užšiwimimus galime pasikirstyti taip: karewėi ir ant kitokių karalifku tarnycziu buvo 96 Vietuwei ir 97 Latwei; studentai, mokytinei ir be parodymo remesto — 64 Vietuwei ir 21 Latwys; tarnai ir darbininkai (šandoni ant dienu) — 18 Vietuwiu, 26 Latwei. Užšimę kėmiškais išdirbimais, įpacz farmaceutai — 11 Vietuwiu, 4 Latwei; užšimę kitokis remestais: skalbėjai, jodininkai (darzininkai), kucepei — 9 Vietuwei, 24 Latwiu; užšimę išdirbimu wisokių daigtu iš metolu, medžio, wisnu — 11 Vietuwiu, 30 Latwei: užšimę wisais kitais remestais — 16 Vietuwiu, 49 Latwei. Tarp remestiniuku yra ir mistrų, tarp Vietuwiu tokiu mistrų 12; tarp Latwiu — 14. Ant. iš B.

Šis Balkano pašiausalis. Kaip girdima, Macedonijoje nepalakawimai pradėje rastiesi, kuriu priežastį įtelmėje swetimos žemės, o tai bene Maskolijos, jieškoma. Maskoliu mēriu yra apstatymas Bulgarijos ir rytinės Rumelijos ir attolinimas jiems gero žodžio nebedūdancziotjo kunigaikščio Aleksandro.

Šis Wokietijos.

Šis Berlyno. Pėtnyczioje tapę beeksercėrujant nekurlai grenadėras per durį auptmono ant gywasties priegadingai sužeistas. Ligonis dabar randasi žalnėriu ligonbutyje. Kaip daug auptmonas prie wisfo nusikalto, pertardymas išrodys.

— Klaipešos ir Szilofarcziamos pašlas šaimbutyje, kreisšuilinspektorius Schröder'is, nesenei laite karalystės šaimie apie tai kalbą, kaip utrakwistifkose šuilėse (su dwejomis kalbomis) wokifkoti kalba, gerą pasiškėmą turėdama, didelį iššiplatinimą radusi. Jis priminė, kad ir tokieš šuilėse, kur wieni Vietuwiniukai buwę randami, tik kudiškai iš šuilės atšiodami gerai wokifkai mofėje. — Mes tik norime priminti, kad berods keli ga

„Pasileidėlei!“ šuštuo mergina.

Jonas jūfesi sawo pasiczpdyjancziu budu.

„Malonės karžygė su apwynthota galwa?“

Ir pabėgo prie sawo draugu.

Žurgelaicziu Regynė stowėjo ir sujudusi apmishjo. „Pasileidėlei! išdawėjai!“ šaukė ji. „Wienol ar jis šlektėjnis, kaip anjai, katrą jis iššūdi nor? Kaip jis man prisiekto, kad jo širdis man priklauso! Kaip jis nepalaimingas pastojo! Kiek newėrumo, ant mano pragaišties! Ir teda! Kaip jis linksmawojosi prieš manę su sawo mandria boba, žwėriškai prieš manę bei mano kudiš! Prieš sawo kudiš!“

Ji trumpai pasimishjo. „Bartkuwėnė, eiva andūm prie pilies.“

„Ką tu ten weifsi?“ klawė jos senolė.

„Aš noriu žinoti, kas su growu nusidawusi yra.“

Bartkuwėnė purtino su galwa. „Kas taw rup už grową, kurlas tawo garbę pažeidė?“

„Berods, jis manę nelaiminga padarė.“

„Kartas tawę ir tawo kudišį iš namu išmeidino?“

„Jis dawė mudu šimimis nupiudyti nū sawo dware,“ sakė mergina.

Ji kalbėjo drebėdama tūs žodžius. Jos lupos pabalo, ir jos akys degė tamsumas. Šis

gąstingas atminimas buvo jos jaunsus sužadinęs, kas jos staigiūse jaunsūse iki tolei šnaudė.

„Eiš, Bartkuwėnė,“ sakė ji greitai ir apdumotu budu. Žiedwi jau kelią pametė, katrūmi tėjo, ir ženge pasistubindami į kitą girėtą šalį.

Senoji Bartkuwėnė sėkė ję. „Tūdu waikinu mudu matys,“ sakė ji dar.

„Jie manę jau yra wadinę buntauninkbobe.“ Regynė ant jos nedabojo. Žiedwi tėjo į girę.

Tylėdamos traukė per tamsius pušynus, mergina greitais ir twirtais žingsneis tėjo pirma. Dar bertainį adynos perėjo per išškita ruiną. Mažutė piewa gulėjo šiendwiem prieš akis, už tos piewos matėsi didelis daržas su wisokis waisiaus medžeis. Augšcziaus tu stiepėsi kudlotos eglės bei italifki jowarai, katrie lietuwifkioje šiaurėje sawo puifų išaugimą parodė; tik šalti rytšiaurės wėjai špalinio mėnesio, katrie, iš maskolifkos pusczios pargauzdami, ju lapus buwo nuplėšę. Tarp mentai apžėlusiu lapiju bei tamsiu eglės šaku matėsi dalis seno žilo muro, per nuplūstias wiršunes jowaru prasiskifto dalis arba šmalnumas czyto (gėwelio). Awatinę dalį muro nebūwo galima matyti. Regynė po paskutiniu girio medžiu apšistojo.

„Eiš, išwadysi ponaiti!“ sakė ji sawo palhdowei.

Senoji moterelė paėjo nesipriešydama. Ji perėjo per piewą, apėjo aplink daržą ir prapūlė už tworos žilūšna murūšna linkui.

Mergina tame tarpe pasifėdo su sawo kudišu ant kelmo. Ji nepakajawo, buwo sujudusi, tas sujudimas ją labai įweikė, paalsino. Kudikis buwo ant jos keliu užmigęs. Ji prižiūrėjo ilgai tą gražųjį, žydintį waikino weidelį. Ji ir buwo graži, ale labai išblyškusi. Jos akys buwo drumscziuos, aplink lupas trukcziojo perskulei. Kudikis jūfesi miegodamas.

„Jau ir tu turi širdperšą?“ sakė mergina. Sakoma, kad maži kudikai miege jūkiąsi, tai jie tur šilwio šfaudėjimą. Kad Vietuwiniukui šilwį špaudžia, tai jis šaukia: „mano širdis, mano širdis!“

Kudikis akis prawėręs jūfesi į motyną žiurėdamas, manding nejautė nei jokio persulio. Mergina apšifarojo. Tamjusis kerštias iššitrautė iš josios. Per ašaras, katros prie blaščienu kabejo, buwo matomas widutinis lengwumas, bei širdinga meilė.

Lengwus žingsnei po girios medžeis buwo prisfartinę, katrūs mergina sawo drumscziūse apmishjimūse bebūdama negirdėjo. Žingsnei wisai apšistojo. (Dar ne wifstas.)

gerai wofiskai ismolti; ale kaip su didžiausiaje dalimi kudiui stow, kurie wofiskai neismofe lietuwiskai primiršta? At apgailėtini sutwėrimėlei!

Iš Lietuvos.

Iš Tilžės. Parodymai laukininkiskos widurinės draugystės Lietuvai ir Mozurijai taps atskiti 10. maju Stalupėnūse, 12. maju Trafėnūse ir 13. maju Gumbinėjė. Gumbinė ir Stalupėnai yra ant abėju pusiu Trafėnu šalinei šta-cijonai. Pernai ant šitu parodymu šwėdiškioji laukininkystės draugystė kumėliu weislei pirko. Musu Lietuvos arklei wisur garbinami.

— Sziporystė ant Niamuno jau wisai pradėjo eiti. Garlainis „Flora“ bėginėja tarp Lapynu ir Tilžės, išbėgdamas ant 5 ryte iš Lapynu, o wakare ant 4 iš Tilžės. Garlainis „Sakalas“ (Falke) tarp Tilžės ir Smalininku wazinėja, kas dieng iš Tilžės ant 8 išbėgdamas, o wakare ant 6 ar 7 czion parwydamas.

— Wilkyškūse tapė pasiutes šū užmuštas, ir dėl to tur buti šunys rishami: Wilkyškūse, Maziurmacziūse, Kerkutwiczziūse, Birbincziūse, Wartuliskūse, Kalwaiczziūse ir Obsteiniūse.

Iš Lapynu. Nesenei ant kiemo aptėtorias N. pamatė merga mažą waižą per tworą belipant. Tūjans wisus stalbus peržiurėjusi atrado wiename sukurtą ugnį. Tik su šunkenybe begalėjo ugnis išgesoma buti. Waišingą negalėjo nutwertiti. Tai jau tretysis kartas, kaip czion tokiu dywini budu bandyta uždegti.

Iš Rusjės. Rusjės upės wandū dar wis nenor sekti. Rusjė nei kolia jala, iš wandens iškilusi, pasirodo. Ir czionai gali daug išpustyjimu pamatyti. Zpaczei Szjchos kranta ir Szjcha daug nukentėjo. Ten wisų pylimai yra perplešti.

Iš Kraupiskos. Kuliamoji masyra iš dvaro G., kurios warancziōji kartis kaip ir wisai ratai neapdengti pasilikę buvo, nutwėrė wieną šlužau-

ninkę, kurios wieną koją bewėif išsuko. Wienof pawadįtam šėforini lengwei pasisekė koją attaisyti.

Rubežmedis

(su abrozu).

Kelewis i maffkoliskąje Lietuvą wanda didžiagje cecorystę rubežmedžiū uždaryta, kursai su dwiem mažom žemom sargybos trobutėm šwienyntas yra Ne toli nu czion randasi kelios tokios wietos. Senesniūse czėjūse wyriausias šwienyngas wief-kelis tarp Prusijos ir Maffkolijos tjo per Klai-pėdą ir Palangą. Po tam per Tilžę ir Tauragę. Nū Berlyno ant Karaliaucziiaus ir Tilžės randa-si graži šasija, kuri per Niamuno lanką ir Bubliktes girę iki Laušargiu, Prusu Lietuvos rubežinio kiemo, buvo pailginta. Anapus Laušargiu pristrisba rusiskosios Lietuvos šasija, kuri i didįjį wiefkeli ant Sziauliu, Mintaujos (Jelgawos) ir Rigos įweda. Gelžkelei waziūja per Githumus ir Wiržbalius. Wienof ir rubežius ties Laušargeis kelewiū iš Tilžės ir aplinkinės gana lankomas. — Atėjus iki rubežmedžio pasi-rodė stražninkas (Maffkolius) ir prašo ranka pa-modamas popėriu. Walandą gerą palaufę jūš išgauni arba turi su palchowais (Maffkoleis) iki arcziausios tamožnos (muitbucziō) eiti, kur wislę perkratę atidūda. Tauragės tamožna yra didis, augštas, keturkampis butas, kursai didelį kiemą aprubežiūja murais, twirtynės (pestungos) murams prilgytanczeis.

Atšigarsėjimai iš piewu dėl gaisrinimo mielos Lietuvos.

Karštasis:

Išdžiūwo jau kraujas

Ir ašaru srowės;

Nutilo raudojims ant amžinai.

Su puwo lawonai,

Išnyko ju kaulai;

Dugriūwo, apžėlė jau pilu wolai!

Senai jau praėjo,
Ką praitai kentėjo,
Atgijo wėl mažumą muš' giminė.
Tėwai ko gorōjo,
Dėl ko jie kowōjo,
Apdeng' mums tacziau dar senowės žolė!

Saulėle senoji,
Dar šwicz wis mieloji;
Tie patys perkunai dar griauja ir griaus,
Kalba taip gražioji
Skambės, wis garšioji;
Išlikšim ir mes, kol kalba nesiliaus.

Wijurtas.

Turgaus prekos

nū 10. aprilio 1885.

	Tilžeje.		Klaipėdoje.	
	mt. pf.	mt. pf.	mt. pf.	mt. pf.
Kwieczai už 42 1/2 kilogr. . .	6 50	7 —	6 50	7 —
Rugei už 40 kilogr. . .	4 80	5 20	4 80	5 25
Wiežei už 35 kilogr. . .	4 50	5 —	4 20	4 60
Awijos už 25 kilogr. . .	2 80	3 10	2 80	3 40
Žirnei, rainieji, už 45 kilogr.	6 —	8 —	7 —	7 50
Žirnei, baltieji, už 45 kilogr.	5 50	6 50	6 50	7 —
Sėmenei už 35 kilogr. . .	—	—	5 50	6 —
Tymotai už 50 kilogr. . .	19 —	—	20 —	—
Roputes už 45 kilogr. . .	1 40	—	1 20	1 40
Swiestas už 1 kilogr. . .	1 60	—	1 60	1 80
Kiaušei už kapą . . .	2 50	—	2 —	—
Pywas už 100 lyterin (bair.)	24 —	—	—	—
Drangwynas } už 190 lyterin	28 —	—	—	—
} už 1 lyterį	— 30	—	—	—
Kiaulena už kilogr.	1 —	1 20	1 —	1 20
Zautiena " "	— 80	1 —	— 80	1 —
Wersiena " "	— 70	— 80	— 50	1 —
Awincziana už kilogr. . . .	— 80	— 90	— 80	1 —
Grustiene, papr., už kilogr.	— 34	—	—	—
Awij. krūpai už kilogr. . . .	— 44	—	—	—
Szienas už centnerį	2 —	2 30	2 —	2 50
Sziandai už kapą à 600 tgr.	18 —	24 —	21 —	24 —

100 rubliu

8./4. 202,30, 9./4. 202,65, 10./4. 201,95,
12./4. 202,00, 13./4. 201,70.

Apšakymai.

Szimkus,

rubšimwys,

Tilžeje, wofiskoje ul. 56. num.,
prisišulo

dašiam pagatarowojimui wisokeropu
drabužiu.

„Niamuno Sargas“

išeina Tilžeje kas ketwerga. Išsi-
rašymus ant šio laikrašcio už

50 pf.

ant metu bertainio,

už 65 pf. i namus parnešant, Tilžeje,
Mikšo spauskwė, ant pylimo 2. bute,
o šitū wisų cecoryškiesie pustai priima.

„Niamuno Sargas“ yra tožnam žinomu užtarėju lietuwiskosios kalbos ir giminyštes; jis ir tolians šiam mēru šlužys, Lietuviniūš ant tikrojo kelio kreipdamas, idant jie sawo kalbą ir sawo giminyštę išlaitydami, ir tikrais Lietuviniūšais ir wernais sawo taratiaus padonais pasiliktu. Šis, išeidamas tožname štryje su abrozais, pargabės ir tolians pamoflinkius su-
rašus iš wisu moflo dalii; žines iš wisu sweto kraštiu, iš Wofietijos, iš mielosios Lietuvos; papasatojimus rusio ir štuakmanus įturio; turgaus prekas iš Tilžės, Klaipėdos ir t. t.; berlyniskį rubliaus kursą; gromat-
nyčią ir t. t.

Apšakymai,

už škitine eilute po 10 pf. parofli-
jami, wisofje žieluwoje didžiausiąjį pra-
platinimą wanda. Berstatymas i lie-
tuwiską kalbą, suprantama, nėto ne-
kastūja.

Didžiausią prilaitymą tapėtu

štubu išlipinimui nū 15 pf. iki
250 mt. per rutę 36 □pedas matū-
janczią, burtu nū 3 pf. už meterį
iki braungiausiu priwelyja

L. M. Stacklies

Tilžeje, wof. ul. 73 ir 55.

Senas, seniausias lietuwiskas ir apie žieluwo knigas

perka Mikszas, Tilžeje, pylimo ulęczioje
(Dammstr. 2).

Peczvietės oblates, kanczuko, metalo ir skalbiniiu peczvietes (paskutines su tikrai neiszmazgo- jamu dažu), kaip ir visas vienin- telystes szitos szakos pagatarvyja greitai, gerai ir už pigias prekas peczvieceziū dirbtuwe

Teodoro Kaiser'io,
Berlin S.-O., Wienerstr. 60.

Pavyzdziū l. dyk. ir fr.

Vienos pavyzdziū knigos ir szio l. iszleistuwėje randamos, czia pat ir apsteliawimai be jokio pre-
kios pakėlimo priimami.

Isz visu garbinancziū pripa-
zinimu ir liudyjimu apie kokybę
mano pataisū czion tik vienas:

Ponas pasiuntinystės užziurė-
tojas kunigas Lenz'as, Ber-
lyne S.-O. man rasje:

„Su prisustaje peczviete esu
po wisam pakajingas ir insiu
progą jus toliaus priwelyti.“

Pinigu

tožnoje sumofe prisulo
Sybertas Nagainėje.

Gyweniu dabar

ilgoje ulęczioje 28. num.

prie kampo aukštalin ul.
ir priwelyju sawo bagotiūgai suda-
wadytaji gūšį

ponu ir žiuponiū gamaziū

pigiausias prekas paroflidamas.

A. Engelmann,
Tilžeje.

AUSZRA.

„Ausra“ išeina didžioje ašmaino
(ostawo) twarmoje, 32—48 pusiu stora,
kas mēnejį kartą, su abrozais (šiu-
strawonėmis) ar iš musu gimines ar
šitu giminiū padėjimo, ir fastišja ru-
sikofje Lietuwoje, Rusijofje ir Sibirijofje
6 rubliūš ant metu, Prusu Lietuwoje
ir kitoje žemėje 7 martius arba 10 franku
su prisuntimu i namus.

„Ausros“ išleistuwė kaip ir wisos
Wofietijos žigunes priima išsirašymus.

Szifai laikraštis kreipiasi prie kiel-
wieno niširdaus Lietuvio ir Zemaiczio,
dar neužmiršusio sawo gimines pra-
eitines ir sawo tėwu kalbos. Jame
tožnas, mofitas ir nenaohtas, bago-
czius ir warguzis, atras šlaitydamas
širdies ramumą; šlaitytojans mišlys
sustijieškos kelią, kuritiū šifai eidamas
gales sawo pašalpa atnešti prie attai-
šymo gimines ir kalbos. „Ir ką amžei
pagadino — šaitas yra sutaisyti.“

Gauwama pas Mikšą Tilžeje, ant
pylimo 2. bute.

Mikšo knigu spaustuwė išeito mokintinio,

twinczio widutinį moflą ir mofancziū gerai
lietuwiskai ir wofiskai.

Pigei! Pigei! Pigei!

Priemes didį dalyką
puku, patalynes, plunkšnu, wisu plunkšnu
kaip ir

gatawu patalyniu

nū wieno iš Wofietijos išwartyto rusiskio
padono išengiu, wiršuje minėms dalytus už
apdywytinai pigias prekas pardūti, ir to dėl
tožnam prisifulo, kuriam ant to pareina,
iš **tikro pigius** pirktinius daryti, dabar
geriausja progą, ant ko wisai ipatiskai paafinu.

M. Markowsky's

Tilžeje, augštoje ul.

Subatoje tomas uždarytas.

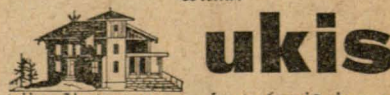
Žiemos wakaro adnykė.

Broliams Lietuviniūšams ant nau-
dos ir pamoflo **Zanku Merthno**
surasyta. **Italpa:** Prafalba. — Unga
(nusidawimas ant australskū šalynu
(atsiūtas). — Barnis tarp žmogaus
ir kuniō. — Metaltai prajudy-
tasis. — Jonas iš Kempes ir
Szilka. — Iš gaspadorystės. Kaip
galima tą taip weif iš mēšlu išgar-
janti atmonijaką nū išgarawimo at-
laisyti? Kataip geriaus, ar du ar
tris kartus karwes per dieng mišti?
Prieš užšibegimą tegmens prie karwiū.
Prieš suplyšufus papus. Prieprowa
galwijiū mēšlą mesti negalint. — Szis
tas apie draugystę.

Gauwama už **60 pf.**

Niamuno Sargo išleistuwėje,
Tilžeje, ant pylimo 2. num.

Wienas

triju šimtu murgu, su trobomis ir gerais
gaspadorystės daigtais taps pigei pardūtas

Syberto Nagainėje.